

statu plura ex iis inferens Michael Crassus, in *tratt. de successio. ab intestato. §. legitima. q. 39. num. 14. cum seq.* Quærendum itidem est in proposito verborum horum nostri text. num si testator instituit filium hæredem, & gravavit eum, ut bona ultra legitimam ei per patrem relicta, quæ hodie sunt tertium & quintum inter filios, & quintum inter extraneos, post mortem suam relictae nepoti quem habet ex illomet filio meliorato, & gravato, si postea talis filius gravatus suscipiat filios, quos relinquit tempore mortis an admittetur solus nepos substitutus, vel omnes filii post gravamen illud nati, & in hoc Ant. Gomez *tom. 1. cap. 5. numero 39* inquit quod si tempore testamenti talis filius gravatus habeat alios filios, tunc nepos solus substitutus admittetur, & omnes alii excluduntur, & idem dicit si testator poterat habere alios filios, quia habebat uxorem juvenem & fertilem in parturiendo, si vero talis filius gravatus non habeat alios filios, sed tantum illum substitutum, neque verisimiliter poterat cogitari, quod alius in futurum haberet, quia forte uxor ejus diu fuit sterilis vel infirma, tunc si post alios filios habeat exspirat substitutio, & omnes pariter admittuntur, quia videtur substituisse sub conditione tacita, si alii postea non nascantur ex conjecturata mente defuncti, & ibi allegat Paul. & alios ita tenentes: salva tamen auctoritate tanti Doctoris indistincte videtur tenendum, quod filii post nati excludant hunc nepotem substitutum, nam si communem habemus opinionem, quod lex cum *acutissimi C. de fideicommiss. l. cum avus ff. de cond. & demon. l. 1. o. rit. 4. p. 6. cum eis concordans*, habent locum, etiam si unus ex filiis testatoris sit gravatus restituere alteri filio ipsiusmet testatoris, quia adhuc in eo casu intelligitur conditio illa, si sine liberis decesserit, cur & non idem in nostro casu dicendum erit, ut si gravatus filios habuerit excludatur ejus filius nepos testatoris substitutus gravato, prout post hæc vidi communem asseruisse Menesium in *dicta. l. cum acutissimi. num. 3. C. de fideicommiss. nulla enim ratio differentie dari potest*, & tunc ipsi fratres filii gravati succedant omnes infirmal in melioratione illa, & tenendo hanc opinionem non obstat id quod aliis diximus in *hoc tit.* scilicet meliorationem tertii & quinti vel unius tantum non vocari nativitate filiorum, quia est hæc differens questio, nam in nostra quidem non tractatur de revocatione meliorationis, sed de exclusione substituti ad eam, per nativitatem aliorum filiorum ipsius gravati, & sic differunt multam, neque contrariatur, licet non careat dubitatione, eo quod communis illa Menesii, loquitur cum filio ipsiusmet testatoris, debet per alium ejus filium fieri restitutio, nos vero loquimur cum filio ipsius gravati est restitutio facienda, tunc enim quamvis gravatus filios habeat, substitutus est itidem ejus filius suus, ideo nimirum si tunc substitutus non excludatur, nisi adhibita distinctione illa de qua sup. extra hunc vero casum quod dispositio dicitur *l. cum acutissimi* & similibus locum habeat quoad materiam nostri text. tenuit Anton. Gom. in *d. cap. 5. num. 33. verfic. ex quo infero singulariter*, & novissime post hæc vidi ita tenentem Angulo *hic 6. numero 6. & 7. quidquid velit Gomez Arias hic sub l. 2. §. Tauri. numero 45.* quam quidem doctrinam Angulo *ubi sup. numero 10.* limitat uno

modo, scilicet, quoties restitutio esset substituto facienda in vita meliorati, nam tunc filii non excludunt substitutum, si expressa voluntate meliorantis sic erat ordinari, non sic si ex tacita, ut quia præceptum non alienari alias vocavit proximorem, quam limitationem & sublimitationem assignavit etiam Marien. *hic glo. 4. num. 9. & 10. qui in numero 8.* alio modo limitat & in *num. 7.* inquit istam eandem opinionem plures tenere quos ibi refert itidemque *ibidem* ipse Marienzo testatur receptiorem esse dictam *l. cum acutissimi* locum etiam habere in contractibus inter vivos qui gratia tantum stipulantis vel donatarii celebrantur, non vero in contractibus qui utriusque gratia conficiuntur, de quo agebatur per Ant. Gom. *ubi sup.* & Covar. in *practico. cap. 38. numero 12.* & Tellium *hic n. 8.* & Menes. in *eadem l. cum acutissimi. num. 11.* Et an si filius hujus gravati sit naturalis excludat substitutum qui tradit Ant. Gom. *ubi sup. numero 40.* & Menesius *ubi sup. numero 30.* per quos hæc & alia videri possunt quia non sunt presentis speculationis, ubi *numero 36. in fin.* ipse Menes. inquit quod existente expressa conditione, si sine liberis gravatus decesserit naturalis filius excludit substitutum, secusque esse cum tacite intelligitur dicta conditio, si sine liberis decesserit, ut & tenet Covar. *d. cap. 38. numero 4. versi. tertio & intellectum gloss. ad fin. sed assignat. pariter 10. rit. 4. part. 6.* contrarium tenuit *ibi* *gloss. de spon.* imò quod estis ad hæc expressa conditio idem quod in tacita sit, & an *d. l. cum acutissimi* & similes habeant locum cum ascendentes instituantur qui ad descendentes, tradit Suarez, in *d. 16. amplia. l. quoniam in prioribus pag. 100. num. 4.* & Ant. Gom. *ubi sup. numero 35.* & inquit quod non, quia secundum eos *d. l. cum acutissimi* & similes, tantum inter descendentes à testatore loquuntur, secundum Covar. *d. n. 12. cum sequen.* & Menes. in *eadem l. cum acutissimi. num. 25.* & 26. & an filii ii suscepti à gravato, qui excludunt substituto videantur vocati ab ipso testatore, ut ex ejus dispositione admittantur vide Menes. *ubi sup. num. 46. & 47. ubi num. 48.* ampliat questionem ad legata & ad meliorationem tertii & quinti.

Ibi (fideicommissio) per quæ verba inducitur qui fideicommissum tradit late *hic Gomez Arias, quam legit sub l. 2. §. Tauri. numero 28.* & Castillo & Doct. *hic & in locis ordinariis*, & Marcarius in *epitome de fideicommissis 2. p. c. 1.* & Crassus, *tractatu de success. fideicommissi. q. 4. cum sequen. aliquibus.*

Ibi, Vinculo. Hic est text. contra imperitos allegantes majoratum sine licentia regia fieri non posse, nam equidem qui potest, secundum Suarez in *l. quoniam 2. limit. l. regia. n. 16. pag. 146.* in quo Castillo *hic in principio*, legem hanc singularem reddit, & voluit novissime Angulo in *presenti in gloss. in principio*, & Molina de *primogen. lib. 1. c. 3. ubi num. 8.* ponit formam consuetudinæ majoratum cum consensu filiorum, & clarius in *cod. lib. c. 2. n. 9.* ubi an utilis sit constitui cum Regia licentia, in sine ea, & sic videmus quod *l. 4. §. Tauri qua est 8. rituli sequentis* habet locum etiam in vinculis, prout *ibi* dicam, licet si cum regia licentia fiat majoratus omnium bonorum plures effectus operetur, quam si sine ea fieret, ut licet videtur ex Anton. Goinez in *l. 4. §. Tauri num. 55.* & dx Molina *ubi supra d. lib. 1. c. 2. numero 9.* ubi clarius

rius etiam tenet quod sine licentia regia potest fieri majoratus, verum tamen est quod si de tertio & quinto in filios secundum formam nostræ l. fiat effectus duos principales habet, quæ non habet majoratus cum licentia regia factus, ut licet videtur ex Angulo *hic glo. 5. per totam*, sed an in majoratu cum licentia regia instituto vocationes qui erant faciendæ secundum l. nostræ tenorem vide Molina de *primogen. lib. 2. cap. 11. n. 11. & supra ista. l. n. 1.*

Ibi, Substitutiones. Sive sint vulgaris in utroque etiam casu voluntatis, scilicet, vel impotentie, sive papillari, qui prout communem testatur Minchaca, relatus per Ant. Gom. *tom. 1. c. 3. num. 17. & 22.* licet ipse *ibidem* unico tantum fundamento contra teneat, scilicet, quia eo non valet substitutio vulgaris in tertio bonorum, non tam favore filii gravati, quam non sit in præjudicium aliorum descendendum cujus quidem intentionem ipse prima facie percipere non potui, quin salva pace tanti magistri sua opinio falsa & miranda mihi videatur, nam aut intelligendum videbatur quod communis dicta assera per Minchacam, procederet & loqueretur, cum vulgariter filio in tertio illo meliorationis extraneis aliquis substituitur ommissis & derelictis descendentes alii meliorantis & ascendentes & propinquis ejus, & sic esset falsa illa communis tanquam l. nostræ contraria prius descendentes & ascendentes & propinquis substitui jubens, & in eorum defectum extraneos, aut intelligendum videtur, quod communis illa loquitur (prout in effectu loquitur) quando quidem ad l. nostram se refert, cum vulgariter aut papillari in tertio illo aliquis ex descendentes secundum ordinem nostræ l. vocatur, & in defectum eorum, vel quia noluerunt acceptare vel non potuerunt, extraneis aliquis vocatur, & tunc communis est vera & cessat ratio Ant. Gom. eo quod nullum præjudicium tunc resultat alicui descendentes & propinquis, quando quidem vocati sunt priusquam extraneus, & sic non est vera opinio Anton. Gom. contra communem illam: si vero communem intelligamus quod loquitur tantum quoties filius melioratus, vulgariter gravatur, tantummodo in casu voluntatis dato sibi substituto extraneo, & hoc casu sicut in legitima gravari potest, secundum quod ipse Ant. Gom. *ubi supra* late tractat *n. 17. cum pluribus sequentibus*, ita & in hoc tertio bonorum gravari potest, secundum communem illam, & tunc falsa esset ipsa communis, & vera illa altera An. Gom. contra ipsam communem, utpote quia in hoc casu magis privilegium sit tertium bonorum, ex text. nostro ne præjudicium fiat aliis descendentes, à quorum legitimis tertium extrahitur quibus lex nostra præjudicari prohibet, quam sit legitima in qua solum favor filii gravati in d. casu voluntatis consideratur & attenditur, & non aliorum descendendum, & sic in tertio illo non possit substitui vulgariter in casu voluntatis, & secundum hoc vera esset illa Anton. Gom. contra communem cujus quidem hanc credo fuisse intentionem si bene percipi, sed licet hæc sic considerari possint, nihilominus contra eum cum communi tenendum indistincte judico, scilicet, ut vulgaris substitutio in utroque casu voluntatis & impotentie apponi possit in melioratione tertii bonorum, servata tamen nostri text. forma & ordine, *Arveo in Recapitulationem. Tom. III.*

prout post hæc iis non consideratis neque adductis vidi tenentem Angulo *hic glo. 6. n. 5. ubi n. 2. & 3.* idem in papillari inquit esse & *nu. 6. & 7.* intelligit id procedere non solum filii substituto fiat in ultima voluntate, verum & si in contractu, & clarè ex text. nostro probatur & tenet etiam Marien. *hic glo. 3. n. 1.* qui idem esse affirmant de jure communi & bene.

Ibi, Con tanto. Modum, formam & conditionem verbum hoc inducit, ita ut si non servetur, corrumpat actus contrarius ut in *gloss. sequenti* videbitur.

Ibi, Entre sus descendientes. Intellige cujuscumque gradus sint, secundum Tellium *hic num. 9.* sive alios præcedant sive præcedantur ab aliis, qui & ut tenent in presenti Marienzo *gloss. 4. n. 4.* & Angulo *gloss. 6. super iis verbis*, dum tamen sint descendentes ipsius meliorantis, non vero meliorati, secundum Tellium *num. 6.* & Marien. *num. 5.* qualitas enim ut per eos, & Angulo *d. gloss. 8. num. 3.* inspicenda est respectu meliorantis tantum, idque ex text. nostro colligitur qui cum ipso meliorante loquitur *ibi. T que lo fagan.* Ex quo videtur hinc posse sumi argumentum ex text. nostro quod in majoratu semper proximior testatoris & non ultimi possessoris qui videtur vocatus ad majoratum, de qua questione late agit per Covar. in *practico. c. 38. num. 1. cum sequentibus*, & Molinam. *de primogen. lib. 3. cap. 9.* & Rolandus *conf. 101. prima parte* cum secundum Tellium *hic in d. num. 7.* semper in substitutione illa vocante proximorem sui generis censetur vocatus proximior sui testatoris ut late per *supra* dictos & alibi sæpe, quæ quidem questio est late perplexa, & ex text. nostro probari potest, sed quia non est nostre materia, omitto eam: item ex iis verbis nostræ l. colligitur amplius quam unum debere esse descendentes, quia in unum tantum descendentes non cadit melioratio tertii, ut diximus in *l. 3. gloss. hujus supra hoc tit. & lib.* si tamen fieret melioratio filio unico sub gravamine, & vocando substitutum ipseque filius tepediaret meliorationem & in substitutum melioratio deveniret, valerent equidem in substituto gravamen illud secundum *gloss. mayoria. in fin. in l. 2. rit. 1. §. parti. 2. per l. cum patronus. & ibi Paul. de lega. 2.* est tamen in proposito optimum & subtile dubium & per neminem quem usque viderim in specie tactum, an jam quod pater possit substituere in tertio alicui ex filius factio in vim meliorationis, dum substitutio fiat in descendentes, secundum ordinem nostri text, si pater substituit unum ex descendentes, an ommissis aliis descendentes possit transire ad vocationes ascendentes, vel propinquorum qui collateralium & extraneorum, sive enim ut questione nem intelligas parentem habere quatuor filios ex matrimonio suo, unumque eorum melioravit in tertio bonorum in eisque defectum substituit in tertio illo alium ex dictis filius, dictoque filio substituto mortuo ommissa substitutione in aliis duobus filius substituit ascendentes & propinquos & in eorum defectum quosdam extraneos, dubiatur an valebit necne dispositio ista, & videtur quod sic quia qui plures filios habet potest unum eorum meliorare ex *l. 18. 19. & 21. Tauri, & ex l. humanitatis. C. de impub. & aliis.* prout ex iis sic voluit Tellius *hic n. 5.* & eo relato Marien. *hic n. 3.* licet non ita clare; ego tamen in hac questione semper tenui & teneo contrarium, imo quod etiam illos alios duos

filios tenet meliorans substituere antequam procedat ad vocaciones ascendendum propinquorum collateralium & extraneorum, idque probat ex text. nostro & ejus ordine ponderando verba illa, *construuntur*, que quidem modum & conditionem important, quia dictio, dummodo modum inducit & secundum Barto. in l. quibus §. ff. de cond. & demon. str. Aretin. in l. si ita quis §. deia, col. 2. ff. de verb. oblig. Corneus consi. 2. incipiens videtur littera A & consi. 1. 30. v. 10. littera E. volu. 3. dictioque, dum conditionem importat, glof. & Barto. in l. si quis, ita ff. de conditio. & demon. str. l. 4. §. uxores de lega. 3. l. qui concubinam eod. tit. Docto. in l. si decem cum petiere & l. centesimis, & l. cum qui ita §. qui ita ff. de verb. oblig. Barto. in l. 1. col. 4. ff. de condi. & demon. str. Angulus consi. 1. 2. 4. lexque aliquid disponens de novo cum certis modificationibus omne dispositum in ea censetur de forma substantiali, secundum Telliū lib. 3. Tauri n. 16. parte. 2. adeo ut neque tunc per equipollens impleri possit, ut alibi diximus, & corrigit actus si omne illud etiam minimum non servetur, secundum additio. Segura in l. uxorem ex familia §. sed si fundum. num. 9. ff. ad lib. Falcid. ex lege tamen nostra in plurali numero jubetur, ut substituitur prius frat inter descendentes meliorantis, ergo omnes descendentes participes facit huius privilegii, adeo ut si unus eorum omittitur nihil fiat, idque clarius patet ad sensum, nam si ego lego centum inter Petrum, Joannem, & Alphonsum nullum eorum ab hoc legato excludo, sed potius omnes eos huius legati participes facio, ergo idem in nostra l. que descendentes jubet vocari; aliter enim faciliter eluderetur lex nostra si meliorans in melioratione substituendo unum ex descendentes tantum, relicti & omitti omnibus aliis, transitum faceret extraneum aliquem substituendo eum immediate post primum descendentes substitutum, effectus clarissime contra nostrum text. ibi T. a falta de los dichos descendientes, non tamen deficient in dicto casu descendentes, igitur ad alios transitus fieri non potest, & sic tenet hanc opinionem, scilicet, quod de uno in alterum descendentes debet fieri substitutio & in favorem omnium apponi gravamen antequam transitus fiat ad descendentes propinquos, vel extraneos, & post hac novissime vidi Velasquez, hic glof. 2. num. 10. ita tenentem contra Telli. Mari. & Mierres, & ita etiam hanc meam opinionem reperi multo post hac tenere Ayora in tract. de partitio. 2. par. q. 43. per totam, neque obstat quod qui potest plure, meliorare potest & unum, quia hoc non nego, cum directe melioratio fit, secus si indirecte, & per obliquum, & sic per substitutionem, vel fideicommissum ex dispositione legis, quia tunc servandus est tenor legis, item quia non nego quia non possit meliorans substituere unum ex descendentes, secundum tenorem nostre l. nam equidem potest secundum Doct. hic, nego tamen isto uno descendente substituito posse transitum fieri ad alios non descendentes, priusquam alii superstites descendentes substituuntur, & vocentur secundum l. nostre tenorem: presertim, quia si lex nostra procedit ad exemplum substitutionis 40 exemplaris, ut novissime advertit hic Angulo, glof. §. numero 1. in exemplari omnes filii futuri sunt substituendi secundum veriore, & oommunior opinionem teste Crallo de successione ab intesta. verbo substitutio. quasi. 47. num. 3. credo tamen non

requiri quod gradatim descendentes in v. centur, puta vocando primo majorem atate, aut h. i. o. s. 41 quam nepotes, sed quod possit meliorans proponere quem eorum velit, dum tamen nullum omittat vocare ad substitutionem illam, quam in tertio facit antequam transitum ad alios quam descendentes, ut voluit Castillo hic verbo, Sus descendente, quidquid aliud sentit Pelaez de majorat. 2. par. q. 6. n. 2. 5. in medio, qui infra in glof. Entre sus parientes, relatus contrarium vult, neque tenetur eorum lineam unius ex descendentes & vocati vocare, ut inquit ipsemet Pelaez d. num. 2. 5. sed secundum eum potest ad libitum de una in aliam transire, & sic potest meliorans ipse in tertio illo substituere unum ex descendentes, quem voluerit, & omittit alios dum tamen non substituat alios quam descendentes, quia unum solum vocare potest ad substitutionem, abique eo quod transitum ad alios faciat, & hac vera reputo, & nova ac singularia, & ex l. nostra clarissime collecta. Notandum etiam est, quod etiam de consensu meliorati non potest meliorans pervertere & legis nostre tenorem & formam, secundum Telliū hic, & ante eum Covarru. c. Raynaldus §. 2. num. 4. versio. sextum de testam. & Suarez. l. quoniam 10. amplia. num. 27. pag. 26. de inno. res. Pal. Rub. in rubrica. §. 47. num. 7. inquit tamen Pelaez. ubi supra d. num. 2. 5. intelligit. Innotram de descendentes qui tempore facte meliorationis jam habent jus succedendi, licet possint alios vocare post eos.

Ibi, T que ayan derecho de los poder heredat. Ad naturales filios hac verba referuntur, nam in respectu patris possunt institui heredes ab eo, & ad majoratum vocari legitimis deficientibus, & sic in casu nostre legis sunt vocandi in defectu legitimorum, ut inquit Pelaez de majora. 2. par. quasi. 2. num. 27. in medio, respectu vero matris omnino sunt instituendi & succedendi ab intestato & ex testamento & contra matris testamentum, & si preterantur ab ea, vel exheredentur sine causa, ex l. 9. & 10. Tauri postius sub l. 7. & 8. tit. 8. infra isto l. tradit Castillo, & Telliū hic num. 11. & Gomez Arias 15. & Matien. hic glof. 5. num. 1. & Angulo hic glof. 1. 1. qui ex parte matris id de necessitate concludit, ex parte vero patris est voluntate ejus pendere dicit: ego tamen tam etiam ex parte patris necessarium esse in casu nostre l. iudicio vocationem naturalium descendendum in defectum legitimorum, nam licet legitimam in bonis patris isti naturales non habeant, neque eam petere possint, secundum Seguram in l. unum ex familia §. sed si fundum. n. 53. de leg. 2. sed quia ab intestato succedunt patri in duabus unciis, secundum text. in l. 8. tit. 1. 3. p. 6. idem etiam quoad patrem respectu naturalium filiorum legitimis deficientibus & vocatis prius dicendum est in terminis l. nostre, & hunc nostre l. vocat intellectum communem Angulo, ubi supra num. 3. & ideo ab eo non recedendum: & an filius naturalis possit in majoria succedere quando filii simpliciter invitati sunt, tradit & glof. la hija in l. 2. tit. 15. par. 2. & glof. magna, col. 6. in principi. in l. 32. tit. 9. p. 6. ubi inquit maxime in columna 5. in medio, quod potest vocari filius naturalis ad majoriam, prout in multis majoriis inquit vocari Meneses in l. cum actissimi. num. 33. C. de fideicommissi. ubi a num. 30. examinat, an naturalis filius excludat substitutum, & in hac questione de 45 majoria

majoria videndus est Molina de primogen. lib. 3. cap. 3. num. 41. cum sequentibus, & quamvis ipse aliquantulum stricte procedat in hac questione, glof. tamen magna d. l. 5. 2. latius procedit, scilicet quod non est necessaria principis concessio ad vocandum filium naturalem ad majoratum, imo & per solum vocationem filii majoris & descendendum, ordine primogenituræ admittetur filius naturalis, imo & plus est quod inquit eadem glof. la hija d. l. 2. tit. 15. par. 2. quod quamvis majoria simpliciter fiat & statuatur in ea, quod veniat in filium majorem & in defectum filii in filiam si femina devenit in filiam propter filii defectum, & filia hac habeat tantum filium naturalem, ille succedet, & hoc presertim si a matre ipsa esset condita illa majoria, imo & in spurium potest constitui majoria in defectum legitimorum si ab alio quam a patre fiat, tenet Molina de primogen. lib. 2. cap. 11. num. 33. in incestuosum tamen filium etiam sub conditione si legitimabitur, & non potest institui majoria secundum illam glof. magnam col. 3. & d. l. 32. & facit dicta per Suarez, allegatio 2. fol. 194. in antiquis, quavis aliis valeat institutio spurii sub conditione si legitimabitur, secundum Duenas in reg. 366. l. 1. in spurium itidem institui non poterit per patrem & majoria secundum Molina in d. lib. 2. cap. 11. num. 26. cum sequentibus aliquibus, ubi n. 30. inquit quod licentia concessa ad constituendum majoratum in quascumque personas non tenetur concessa constituendi in filium spurium, quia intelligitur de habitibus, ut & per eund. Molin. d. lib. 2. cap. 4. n. 8. & cod. lib. 2. cap. 11. n. 30. quem allegat Burgos de Paz. in questionibus suis q. 3. num. 43. & tradit Rojas, de successione ab intest. c. 20. n. 15. & Socinus consil. 47. volum. 3. idque intelligit Molina d. c. 11. n. 33. ut dixi, quoties majoratus instituitur a patre, tunc enim non potest vocare filium spurium ad illum, sed si ab alio quam a patre secus esset, ut per eund. Molin. lib. 1. c. 13. n. 16. & glof. la mandada in l. 10. tit. 13. p. 6. ubi inquit quod ab avo potest nepos spurium vocari ad majoratum, quoniam ab eo institui potest heres legitimis non existentibus, & Rojas ubi supra n. 22. & Rolandus Valle consi. 87. num. 24. vol. 3. & Ducas, ubi supra l. 2. & Decius in consil. 433. in dubio tamen non est vultum vocari & spurium, ut optime per Decium d. consi. 433. n. 9. cum sequentibus, nisi aliam probaretur fuisse mentem testatoris, ex dictis per Rubeum consil. 22. n. 14. & consil. 128. n. 10. & Mantica, de conjectura ultima. vol. lib. 1. tit. 9. n. 25. & rationem differentie inter naturales & spurios decerpes ex Rolando consil. 67. volum. 73. volum. 3. & consil. 74. & consil. 88. num. 34. & consil. 3. n. 119. volum. 1. & iterum consil. 79. volum. 2. ubi num. 11. inquit spurios esse deterioris conditionis quam naturales, & de supra dictis tractat etiam Pelaez de majoratibus 2. p. quasi. 2. num. 6. cum sequentibus, & an contententibus filii legitimis possit & spurios vocari, vide Telliū in l. 10. Tauri. num. 8. cum sequentibus, & an filius clerici beneficiati in minoribus & ordinibus constituitur dicitur naturalis in l. 9. tit. 8. infra isto lib. videbis, & quid in filio & commendatoris de Alcantara, Calatrava, & sancti Jacobi habito in muliere soluta, vide Laram in l. si quis a liberis in prin. num. 90. ff. de liber. agnoscent. & facit dicta per glof. spurio in l. 1. tit. 15. p. 4. & an spurium excludat substitutum vocatum sub

conditione si sine liberis gravatus decedat, vide Mantica, de conjectura ultima. vol. lib. 1. tit. 9. n. 23. cum sequentibus.

Ibi, Entre sus parientes. Sed an inter proximiores tantum, vel inter remotiores, & in hoc teno quod potest, prius vocare remotiores quam proximiores, & non enim tenetur gradatim eos vocare meliorationem faciens, dum tamen nullum eorum pretermittat vocare, prout in descendentes dictum est supra, & voluit Angulo hic in glof. 13. num. 1. & Pelaez de majoratibus 1. par. quasi. 2. num. 2. ex quo inquit ibi, quod commissarius & cui data fuit electio in unum ex parentela, vel familia non tenetur eligere proximiores per text. in l. uxorem ex familia §. si de Falcidia de legat. 2. ubi Petalra num. 12. ultra alios notat & numero 3. inquit quod non poterit nominare ingratum filium vel demeritum testatoris, & an in majoratu ex licentia regia constituendo lex nostra procedat, vide Pelaez in intro. 1. par. de major. num. 11.

Ibi, Entre los estranos. Ad verba hac Castillo hic num. 37. & 38. & prius in col. 1. movet unam difficultatem, in qua ita se involvit, ut nullam congruam responsonem ad eam reperiat, & est ex text. in l. 6. Tauri transcrita in l. 1. tit. 8. infra isto lib. in versio. Pero bien permitimos, ubi expresse & permittitur filio ascendentes habenti tertium bonorum suorum, cui libet extraneo liberum relinquere & cum quolibet gravamine, hic autem non permittitur nisi inter descendentes & in eorum defectum inter ascendentes, ergo contrarie sunt hæc leges, prout etiam consideravit Gomez Arias in l. 25. Tauri n. 59. ego tamen nullam inter hæc leges reperio difficultatem aut contrarietatem, nam lex illa. 6. loquitur quoties filius ascendentes habens, dum testatur, descendentes caret, tunc enim sicut si descendentes haberet poterat de quinto bonorum inter extraneos disponere cum quolibet gravamine, ita etiam de tertio quoties ascendentes habet, descendentes tamen caret, in hoc enim casu tertium regulatur sicut quintum, nostra vero lex loquitur, quoties testator, & sic meliorans descendentes habet, & unum eorum meliorat in tertio bonorum cum aliquibus vocationibus & gravaminibus, tunc enim quia respectu extraneorum tertium hoc est legitimum descendendum, voluit lex nostra ut si aliqua gravamina & vocationes ad tertium illud patet meliorans faceret prius inter descendentes, & in defectum eorum in propinquos & in extraneos omnibus dictis extinctis facere posset, & sic non solum dictæ leges non sunt contrarie, sed potius multum differentes in suis dispositionibus, & hoc est quod voluit Telliū hic n. 14. ad fin. versio. ex hoc infero dum inquit l. nostram tantum dare ordinem quoties melioratio fuerit facta alicui filiorum aut descendendum, & sic miror Dida. Castell. & Gomez Arias in hoc difficultatem & contrarietatem proponentium ubi nulla penitus adest.

Ibi, En el dicho tercio. Curiose repetitum fuit verbum hoc in contextura nostri text. neque hucufque ullum verbum de quinto, ut denotaretur clare quod in quinto meliorationis alicui ex descendentes relicto cum gravamine & aliquo non requiritur quod observeretur ordo & forma nostri text. cum totum quintum possit directo relinquere extraneo, & eodem modo si intermedia persona alicuius descendentes relinquatur, prout optime 55 advertit

advertit Tellius hic num. 3. & Pelaez de majora. in prefat. partis 1. n. 11. & Gomez Arias ubi supra n. 18. qui respondet verbis sequentibus nostri text. ibi. Oro en el quinto. & responso patet ex text. nostro nam dum loquitur in quinto est ad sciendum, quod gravamen in eo appositum durabit in perpetuum, si aliud non exprelerit testator, sicut durabit illud quod in tertio appositum fuerit, non vero ut idem ordo & forma observetur, in quinto bonorum cum gravamine relicto sicut in tertio bonorum ex text. nostro observanda est, & ideo non sine mysterio lex nostra ab hinc usque ad ejus principium nunquam fuit locuta de quinto, ut sciatur formam nostri text. in solo tertio esse servandam, non vero in quinto, quoad perpetuitatem gravaminis utrumque paritatis rejecta distinctione tertiae aut quartae generationis & haec est ipsa veritas & verus ac literalis intellectus.

Ibi, Para siempe. Ejus argumento inquit Covarr. lib. 3. Variarum c. 5. fol. 193. col. 2. in principio, in antiqua impressione correctam esse communem illam opinionem per eum ibi relatum in fol. 193. col. 3. quod prohibita alienatione filio non censetur prohibita nepoti, de qua communi agitur, & per glos. 1. in l. 43. tit. 5. p. 5. contra quam communem Covarr. ubi supra text. nostrum considerans inquit per eam communem hanc esse correctam, prout novissimè advertit etiam Matienzo hic in glos. fin. ego salva eorum pace teneo nullam ex nostro text. dari correctionem ad communem illam, sed adhuc & hodie duraturam & servandam esse, prout tenuit Menes. in l. voluntas num. 26. C. de fideicom. limitari tamen communem illam per text. nostrum, ut non procedat quoties aliquis ex ascendentibus aliquem descendente meliorat in tertio & quinto, vel in uno eorum, cum gravamine quod alienare non possint bona in melioratione illa contenta, servando in dispositione ordinem & formam nostri text. tunc enim nisi aliud disposuerit testator perpetua erit alienationis prohibitio ultra nepotem & deinceps usque in infinitum ex text. nostro, etiam si filio fiat, in aliis vero casibus ultra casum nostri text. in viridi observantia remanebit communis illa, pro qua communi faciunt dicta per Anton. Gom. tom. 1. cap. 5. n. 42. & eodem tom. c. 3. n. 23. & sic semel consulti, & per alios vidi consultum, & ita declaranda sunt dicta per Menes. ubi supra num. 25. in fin. dum l. nostram allegat, & secundum l. ab autore allegatam intelligendum est loqui, & hoc etiam colligitur ex singulari doctrina Gregor. Lopez & Molinae cum referens de primogen. lib. 2. cap. 1. num. 36. dicentium, quod gravamina nostrae l. potest testator apponere in solo tertio & quinto, ubi ubi lex nostra id permittit, non vero in alio, nam si infirmal in legitima & tertio & quinto apponerentur, nihil valerent in uno neque in alio, ergo lex nostra ultra terminos in quibus loquitur, non est intelligenda neque est extendenda, quia correctoria est, ut inquit idem Molina lib. 1. de Primogen. cap. 4. num. 11. & 12. junctis numeris 29. & 30. & Pelaez de majoratibus 2. p. quest. 6. n. 25. ad fin. item notandum in terminis nostrae l. gravamen duraturum etiam ultra centum annos, & contra Gomez Arias ubi supra numero 19. sub l. 2. 5. Tauri cum text. hic ultra verbum, Para siempe. repetendo apponat verba illa. Sin distincion de tercera, quarta o quinta generacion. & sic infinitatis

perpetuitatem denotat lex nostra, quibus remanet satis declarata.

IN LEGEM DUODECIMAM,

Quae erat 28. Tauri.

Ex vi & dispositione duarum legum permittentium parentibus disponere de quinto bonorum, non censetur permittum ultra unum quintum disponere posse in vita neque in morte.

SUMMARIUM.

- 1 Unum quintum solum licet legare & non duos, sive legatur aut donetur descendentibus sive extraneis, nisi pater esset ditissimus ut ibi, quod ibi asteritur difficulter obtineri.
- 2 Pater si meliorat unum ex descendentibus in duobus quintis, valebit melioratio, quia imputabitur in tertio & quinto, & ibi num. 3. ex quo horum duorum quintorum deducit impensa funeris.
- 3 Pater si meliorasset dum filios habet, extraneum in tertio bonorum valeret in quinto.
- 4 Arrharum datio an computetur in quinto bonorum meliorantis, nisi ut n. 8.
- 5 Necessitas dandi donationem propter nuptias abrogata est, & ibi quod arrharum datio successit in locum dictae donationis propter nuptias & quod in Hispania non videtur donatio hac.
- 6 Arrharum promissio voluntaria est, & ideo non compensatur cum legato ut ibi numero 5.
- 7 Ad sciendum an causa sit necessaria, vel voluntaria, initium a quo processit est inspiciendum.
- 8 Filio renunciante legitimam suam in patrem ut possit eam dare uni, vel duobus filiis, potest eam pater dare cui voluerit ultra tertium & quintum meliorationis, & ibi an erit idem circa bona materna.
- 9 Pater si in vita fecit modicas donationes, an in morte possit meliorare in tertio & quinto, vel ille computentur in eo.
- 10 Privignis suis non potest vitricus etiam in dotem ultra quintum donare.
- 11 Juri agendi de dote inofficiosa quinquennio praescribitur nisi ut hoc numero.
- 12 Petitioni legitima triginta annis praescribitur.
- 13 Dos ultra modum concessa respectu etiam mariti dicitur lucrativa.
- 14 Pater si melioravit unum filium in tertio & quinto in testamento, & post in eodem testamento, particularia legata aliis filiis fecit, an computabuntur in illo tertio & quinto, ubi an prima melioratio per secundam revocetur, vel in prima includatur.
- 15 Pater posthumum relinquens, si alicui legat tertiam partem an valebit.
- 16 Ascendentes habens an possit disponere de tertio & quinto si descendentibus caret.
- 17 Pater an possit in vita, vel in morte disponere de fructibus bonorum suorum, etiamsi meliorationem fecerit de tertio & quinto bonorum in unum ex descendentibus, nisi ut ibi.
- 18 Donatio remuneratoria per patrem facta an imputetur in quinto.
- 19 Lege nostra attentè non est necesse disputare

urium filius possit deducere duas quartas.

Ibi, La ley del fuero. Quae est lex 7. tit. 12. libro 3. fori, & altera lex est 9. titulo 5. end. lib. 3. fori. Ibi, Mas de un quinto. Ita ut neque in conscientia aliud licitum sit facere secundum Nava, in manuali Latino. c. 26. numero 39. sive quintum legetur aut donetur descendentibus sive extraneis, non licebat amplius quam unum quintum legare aut donare, ut legis nostrae relatione ad leges fori quas allegat colligitur clare, & quia si inter filios & descendentes id non licet, & fortiori neque inter extraneos licebit, existentibus descendentibus, secundum glos. in su. v. d. in l. 8. tit. 4. par. 5. licet si pater ditissimus esset posset pro anima, vel in aliam piam causam aliud plus ultra quintum relinquere secundum Suarez in l. quoniam 1. declaratione. l. regni, incipienti limitabit tamen pag. 131. num. 1. & 2. quod difficulter obtinebitur stante nostra l. credere tamen verum esse quod si pater in duobus quintis suorum bonorum melioraret unum, vel plures ex descendentibus, si nullum alium eorum in tertio bonorum melioraret, valeret dicta melioratio in duobus illis quintis quia unum ex eis numerabitur in tertio bonorum, & de quo poterit etiam unum, vel plures descendentes meliorare, & ita voluit Tellius in l. 28. Tauri. num. 1. in fine, & novissimè Ayora de part. 2. par. q. 8. & Angulo hic glos. 1. num. 2. & 3. ubi ex iis inquit quod si meliorasset pater extraneum in tertio, valeret melioratio hac in quinto, quia debet valere meliori modo quo potest, ne voluntates & dispositiones vivorum vel mortuorum frustrantur, qui omnino voluerunt meliorare, & sic est intelligendum in eo in quo poterunt meliorasse, quia si non valet quod ago ut ago, valet ut melius valeat potest, ut per Barro. & Doct. in l. 1. §. si quis ita. ff. de verbo obligat. quibus docetur veritatem hujus Brocardici & illationis supradictae, & ex quo horum duorum quintorum deducuntur impensa funeris, optime per Ayoram ubi supra q. 9. ex quibus videtur dicendum esse, arrhas per sponsum datas aut promissas sponse esse computandas in quinto bonorum, dantis & aut promittentis, cum sit haec arrharum datio donatio mera, secundum Anton. Gomez in l. 5. 1. Tauri. num. 12. in fine, item quia Arrharum datio voluntaria est & voluntarium debitum, secundum Covarr. cap. officii. num. 4. de ret. stamen. & Tellius in l. 16. Tauri. num. 8. quia ejus obligatio processit a libera promissione mariti, & ideo merito in quinto veniunt imputanda; licet enim Arrha successerit loco donationis propter nuptias, ut notatur in e. & si necesse de donatio. inter, & donatio propter nuptias esset necessaria & praecisa, in auctor. dos. data. C. de dot. ante nuptias in auctor. sed qua. nihil. C. de patris conventis, ea tamen necessitas consuetudine abrogata est secundum Bald. in d. auct. dos. data. Angel. in auct. de aequalitate dotis §. 1. Paritium conf. 97. num. 35. & 36. & 40. volu. 1. de quod & diximus in l. 2. tit. 2. supra isto lib. & probatur ex l. 1. tit. 1. par. 4. in quantum, inquit, donationem propter nuptias in Hispania jam esse arrharum promissionem, & sic datur intelligi quod donatio propter nuptias in Hispania non servatur neque utitur, & ita tenet Ant. Gom. in l. 5. 1. Tauri. num. 7. 1. ad fin. neque obtinebit quod Arrha licet sit donatio, est remuneratoria, scilicet in praemium virginitatis, vel nobilitatis, ut dixi in d. l. 2. tit. 1. Acedo in Recopilationem. Tom. III.

supra eod. quia etiam donatio remuneratoria nisi sit talis propter quam donatur in iudicio conveniri possit pro remuneracione tali, in quinto computatur, prout in hac videbimus & sic omnino dicendum videtur Arrhas in quinto imputandas eo quod, ut dictum est, est jam voluntaria & necessitas eas dandi, si quae antea adfuit non est in usu secundum Tellium in d. num. 8. & novissimè post haec per Angulo hic. glo. 1. n. 15. & 16. & Parili. ubi supra. 1. cm quia nullam legem regiam habemus disponentem ex necessitate dandas esse Arrhas, sed quod promitti possint, & cum legem regiam non reperiamus, sciendum est earum promissionem esse voluntariam, & contra Suarez, relatum per Tellium in l. 16. Tauri. num. 7. quem ibi nu. 8. reprobat, & sic in quinto imputanda sunt Arrhae, & ita tenendum est indistincte rejecta distinctione Anguli hic num. 17. quae nullo jure fundatur, & sic in proposito similibus legum post haec vidi ita tenere Antonium Gammam in decisione Lusitana. 308. num. 14. & ad sciendum an causa sit necessaria vel voluntaria initium ex quo processit est inspiciendum, * ut per Titaquellum de retratu linagiel. §. 1. glos. 14. per totam maxime num. 8. & 16. & glossam in l. 55. tit. 5. part. 4. 5. Abendanno respons. 13. num. 6. in casu tamen uno posset dici in quinto non imputari Arrharum promissionem quoties testator aliquis relinquens majoratum per testamentum vel inter vivos juberet, & ut illius successor nuberet cum tali & pro Arrhis tantum promississet, tunc enim cum ex causa necessaria procedat talis Arrharum promissio, non imputabitur in quinto bonorum istius successoris. Ex quibus infero quod cum haec Arrharum promissio ex voluntaria causa descendat, non compensabitur cum legato & tali uxori per promissorem Arrharum in testamento facto, cum Tellio, in d. num. & Parisium ubi supra n. 37. & sic Arrha & legatum in quinto compensabuntur, quidquid velit hic Angulo, num. 18. Notandum itidem est, quod licet lege hac, & supra proximis attentis non possit pater uni filiorum ultra tertium & quintum relinquere per viam meliorationis, tamen si per unum ex filiis sit renunciatum legitimae ipsi filio renunciantem debenda mortuo ipso patre, & renunciatio fiat in patrem ipsum, ut possit eam uni & duobus aliorum filiorum cui ex illis voluerit, dare potest pater illi filio cui voluerit, relinquere & legitimam filii renunciantis, & insuper cum in tertio, & quinto meliorare decedente patre ipso ante filium renunciantem, ut per Gutierrez in repetitione capituli, quamvis patet in principio num. 1. 1. de pactis in 6. ubi num. 15. cum sequentibus examinatorem an erit idem circa bona materna, & facit communis asserta per Matienzo. l. 9. gloss. 1. num. 8. tit. 8. infra isto libro, & de dispositione nostrae legis dubitavit Suarez in l. Quoniam in prealudis ad l. regiam num. 7. pagina 127. cum sequentibus, & glos. in v. d. in l. 8. tit. 4. part. 4. 5. Et an vestes lugubres ex quinto bonorum defuncti deducantur, in l. sequente videbimus, & lex nostra procedit etiam quoad bona extra regnum existentia, secundum Pelaez de majora. 1. parte q. 58. num. 35.

Ibi, En vida y en muerte. Ex iis verbis tollitur antiqua Doctorum dubitatio & disputatio, nunquid patens in vita faciendo modicas donatio-

- nes* particularium rerum possit postea in morte quintam partem bonorum legare, & de ea disponere inter extraneos, vel inter filios ultra tertium, & ex text. nostro in iis verbis videtur fundata pars negativa, ut scilicet, non possit, cum expresse lex hæc tantum unum quintum permittat legari in vita, & in morte, & non amplius, & sic ex lege nostra tenere videtur Tellius hic mon. 4. & glossa. en vida, in d. l. 8. titulo 4. partit. 5. & in l. 8. verbo, la una, titulo 3. partit. 6. ubi nostram legem cum aliis ad hoc allegat, quamvis Matienço, hic glos. 3. numero 2. & Angulo hic glos. finali num. fina, cum Suarez, in fine repetitio l. Quomodo, pagina. 235. aliud velint, & infra in prosecutione huius glos. repeto similem questionem ex qua decerpere limitationem ad hanc Telli, & Gregorii. opinionem, in qua salvari potest opinio Suarez, Matienço & Angulo, cum sequentium: sed an si hereditas Patris sit aded opulenta, ut parvum generetur filiis prejudicium ex eo quod pater ultra quintum pro anima vel alibi legaret, an valebit tale legatum in principio glosse precedenti diximus. Et quibus jam in facto respondi, quod cum pater filios habens ex primo matrimonio duxerit secundum matrimonium mortua prima uxore ex alio viro filios habente, bonaque pater ipse privignis dederit in dotem, neque filiis suis aliquid reliquerit, possunt filii si primi matrimo, nii virtute nostræ legere ad revocationem dato- rum ultra quintum, eo quod respectu privignorum, qui ut extranei iudicantur, eis data in dotem per vitricum suum, donata iudicantur* secundum Becca de non meliorand. dot. rat. f. iab. cap. 9. num. 64. & 67. & concivim nostrum Gutierrez in tractat. de juramen. confir. 1. p. cap. 9. n. 7. & tunc etiam si juri agendi de donatione inofficiosa præscribitur per quinquennium ut ante penult. aut penult. C. de inofficio. donat. & glos. in eo per text. ibi in l. 4. tit. 8. partit. 6. non præscribitur in hoc casu tempore isto, quia non ex jure illo, sed ex nostra agitur lege, que decrepta videtur à d. l. 8. ver. E si por aentura. tit. 4. partit. 5. ubi glos. alia dicit per nos jam relata, & in nostro casu petitur ut legitima debita cui petitioni solum præscribitur * triginta annis secundum Balbu de prescript. 4. parte 4. partit. principalis quest. 23. fol. 8. i. in parvis num. 2. & quia dos ultra modum concessa respectu etiam mariti dicitur lucrativa + secundum Baeca ubi supra num. 94. & ideo ultra quintum bonorum talis vitrici privignos dotantis non valuit. Quid si tamen si pater melioravit unum ex descendentes in tertio, & quinto bonorum, & post in eodem testamento aliis filiis legata particularia fecit, an legata illa deducuntur ex tertio, & quinto illo, + & dependet ab illa questione, an prima melioratio per secundam revocetur, vel includatur in prima, & quomodo, de quo supra in istis diximus & tradit Angul. hic glo. 1. num. 5. cum sequent. pluribus, que non sunt bis repetenda, sufficit semel nos dixisse. Quid tamen erit, si posthumum pater reliquerit, & extraneo alicui legaret tertiam partem bonorum, an valebit tale legatum, + & Suarez in d. l. Quomodo in prioribus in 9. limit. l. regie pag. 170. tenet quod sic. Ego tamen teneo, quod si posthumus talis naturaliter nascatur, ita quod possit dici legitimus partus secundum dispositionem l. 2. tit. 8. supra isto lib. vivatque per tempus ibidem declaratum, tunc tantum valebit tale legatum

quoad quintum bonorum ex l. nostra, & similibus si vero non sit legitimus partus, tunc valebit in totum, quia pro non nato habetur & cum hoc pro nunc relicto. Adest tamen aliud & non minus singulare dubium, an dispositio l. nostre respectu habentium descendentes loquens quoad quintum procedat respectu carentium descendentes, ascendentes tamen habentium, ita ut si quis ascendentes habeat, non vero descendentes possit ultra tertium bonorum disponere, * & sic duos tertios alicui relinquere & ascendentes, vel extraneo alicui, vel in duas donationes faciendo in vita que consummant tertium aliud tertium in morte alicui legare, & dicendum est, idem esse, nam ita debetur hereditas ex l. 1. tit. 8. infra eod. lib. ascendentes in bonis descendendum morientium sine descendentes, sicut & contra debetur ipsis descendentes in bonis ascendendum, ita ut non possit descendens secundum illam l. 1. in prejudicium ascendendum amplius quam de tertio disponere, cum ex tertio isto sicut ex quinto anima adimplenda sit, ut in illa l. 1. videbis, & in l. sequent. & ita tenui, & teneo, & volui. Angulo hic n. 17. in fine, licet in aliud propositum, ulterius quaritur, & singulariter in jam quod pater in vita neque in morte etiam faciendo modicas donationes non possit ultra quam unum quintum distribuere, & non duos quintos habendo descendentes inter extraneos, & inter descendentes unum quintum, & unum tertium, an saltem poterit de fructibus bonorum suorum donare in vita, vel in morte, * & an hoc censetur eis prohibendum ita quod si donaverit fructus aliquos bonorum suorum alicui extraneo, debeat summa, & valor illorum fructuum compensari in quinto, ut eo computato tantum de residuo possit disponere, in quo glos. en vida in d. l. 8. tit. 4. p. 5. questionem hanc movens allegat Socinam eam examinantem, & tenentem, quod neque de fructibus iis potest ultra quintum neque in vita, neque in morte donare, & si eos donet in vita aliquibus, debeat fieri unus acervus, ut tantum de residuo disponi possit in morte, & allegat fundamenta pro ipsa parte, ut & tenet Baeca de non melior. dotis rat. f. iab. c. 29. n. 11. & 12. & est mea una & solida ad hoc consideratio, scilicet quod si in testamento pater alicui extraneo legaret fructus aliquos, vel minutatim inter extraneos divideret, clarissimè est in quinto imputari, ergo & idè si in vita, ipse tamen glos. in contrarium adducit alias bonas consideraciones & subtiles, sed tædem in opinione Socini videtur se inclinare cum duabus limitationibus, scilicet, quod sit vera opinio Socini, nisi pater donet ulum fructum, quem habet in bonis filii, quia ista donatio non revocatur per querelam inofficiosa donationis, & sic neque revocatur ex nostri text. dispositione, id quod ea computata videbatur excedi de quinto; item non procedit secundum illam glos. opinio Socini, quotiescunque fructus proveniunt ex re alteri donata, & tradita, quia tales fructus non augentur donatione, neque fuerunt in bonis patris, ideo nimirum si in quinto non imputentur, addo ego & tertiam limitationem, scilicet, quod si pater de fructibus bonorum suorum, vel de acquisitis in officio suo ab eo in vita elemosynas faceret paulatim, & minutatim, non computarentur in quinto bonorum post in morte alicui relicto, cum per Dico data donata non dicantur

- cantur, sed debita, & plusquam debita, & centum pro uno Deus retribuatur optime concludit Navarr. in manuali Latino c. 26. n. 36. in 4. illatione fol. 78. b. in parvis, & tenet Socin. relatus per Baeca & Grego. Lop. ubi supra, & sic de his nunquã vidimus in practica dubitari, nisi esset unum opus piũ grande & considerabile, ut capella quædam vel capellania, vel memoria pro pauperibus annuatim solvenda, tunc enim consideratur, ut in quinto imputetur & sic possit procedere, quod inquit Baeca de non melior. cap. 17. num. 6. & 7. de quibus & traditur per concivim meum Guter. in d. tract. de Juramento Confirmat. 1. parte cap. 5. n. 28. & faciunt dicta per Tiraquell. de privilegiis causa pie. privileg. 100. per totum. Sed an donatio remuneratoria per patrem + facta imputabitur in hoc quinto, tradit Tellius hic n. 3. ubi optime inquit cum Covarr. & aliis, quod si merita sunt talis conditionis, quod pro illis in iudicio possit donans conveniri, tunc in quinto non imputabitur donatio hæc remuneratoria, in eo saltem, in quo merita non excedit, secus vero aliàs, & idem tenent alii per me allegati in l. 1. istius tituli in glos. per causa, & latius dixi in l. 6. verbo non vale, supra isto eod. tit. & lib. & latè Baeca in d. cap. 17. per totum, & novissimè sequitur Angulo hic glos. 1. n. 13. & 14. excessus tamen parvus meritorum non vitia- retur quasi in modum gratitudinis datus videatur saltem in conscientia secundum Navarro. d. c. 26. num. 39. illatione 3. Ulterius pro complemento nostre legis est notandum, ejus virtute, & dispositione non esse necessarium disputare, utrum filius possit deducere duas quartas + ex bonis patris secundum Burg. de Paz in l. 3. Tauri 1. parte conclus. 7. num. 972. ubi idem in patre respectu filii tertium bonorum legante esse dicit.

IN LEGEM DECIMAM TERTIAM

Finalem hujus tit. quæ erat 30. Tauri.

Funeris impensa, & sacrificium pro anima & legata voluntaria in testamento relicta ex quinto bonorum testatoris extrahuntur, etiam si aliud testator disposuerit.

SUMMARIUM.

- 1 Sumptus funeris qui sunt, & 3. quod in medicina & impensis in infirmitate verba nostri text. con las otras mandas, quomodo intelliguntur. 2. 3.
 - 4 Impensum in infirmitate ex qua quis decessit computabitur in quinto, an vero ut debitum ex corpore extrahatur.
 - 5 Requirita ut actio funeraria competat, & quod absque appellationis obstaculo est exequendum.
 - 6 Vestes lugubres an deducantur de quinto bonorum.
 - 7 Vestes lugubres si nubat secundo mulier sunt reddenda hereditibus mariti mortui, declarata ut ibi, ubi & quibus sunt reddenda.
 - 8 Vestes has lugubres debet emere ipsa uxor si relicta est usufructuaria.
 - 9 Impensa funeris an præferatur creditoribus & quibus.
 - 10 Reipub. expedit non minus mortuos sepeliri quam vivos conservari.
- Azevedo in Recopilation. Tom. III.

- 11 Impediens mortuos sepeliri privatur suo debito.
- 12 Impensa funeris debet fieri pro qualitate personæ & dignitate mortui & pro modo facultatum.
- 13 Impensa funeris prelati mortui cuius expensis sit facienda, & vestes lugubres danda: & ibi quid de debitis contractis per prelatum pro infirmitate, vel pro necessaria sustentatione, & ibi quid quoad alios beneficiatos.
- 14 Impensa funeris pro uxore mortua expensis sua dotis est facienda, & idem quoad maritum mortuum de suis, 17. nisi ut ibi, & ibidem ampliatur ut de lucris id non fiat.
- 15 Hospitator si pro curando hospite suo, & sepeliendo aliquid expendit, potest bona hospitis retinere usque dum sibi satisfiat.
- 16 Maritus pauper si succedit uxori in quartum an tenebitur ad has funeris impensas.
- 18 Impensa funeris ex quinto deducitur relicta descendentes & ex tertio si ascendentes, & ex corpore si nullas, n. 11.
- 19 Quintum si non sufficit pro impensa funeris & pro solvendis legatis an defalcabuntur legata pia & non pia: & ibi ampliaciones & ibi limito impensa funeris non procedere.
- 20 Tertium prius consumitur quoties quintum non sufficit pro solvendis legatis & impensa funeris, ut in tertio imputentur prius legata descendentes facta & residuum in quinto.
- 21 Quintum irrevocabiler donatum quoad funeris impensam revocabile manet ut alibi diximus.

Ibi. Gastos del entierro. Hi communiter intelliguntur, qui sunt corpore presente in die illo, quo humatur si est de mane, vel si est de sero, in + factis tunc & in die sequenti mane, item quod expenditur pro insinuatione, & traditione, & publicatione testamenti, & cetera vero que post sunt, non dicuntur. Gastos del entierro. & sic illa, sine quibus funus duci non potest ex l. & si quis s. funeris causa, & l. funeris sumptus ff. de religio. & sumpt. funer. & ex l. nostra expresse sic esse deducitur, nam si alia expensæ, quam hic numeratæ sunt, in actione hæc funeraria, & sic, En gastos de entierro, numerandæ essent, non esset necesse quod lex nostra diceret, Con las otras mandas gratias, & non obstat verbum illud (con) Latine, cum, quia non enumerati & conjungit omnia hæc, ut omnia + imputentur, dicantur, sed tantum ut in quinto imputentur, & sic intellectus propositi ad nostrum text. per Angulo hic in glos. 1. omnia in lege nostra funeraria volentem esse, & male, non sunt attendendi, sed quod dictum est, & ita tenent Cifuentes, & Telli. hic n. 3. & Rebus. 1. tom. constituit. Francia tit. de sententiis provisio. in præf. num. 47. & Gamma in decisio. Lusit. 308. num. 2. Sed an id, quod est impensum in curatione infirmi in infirmitate illa, ex qua decessit, + & in medicina, & medicis salarium, tunc solum imputabitur in hac actione funeraria, & inter funeris impensas, & dicendum est, quod sic, ex text. in l. in restituenda. C. de petito. heredit. & ex aliis iuribus notat Ja. in l. fin. §. in computatione num. 1. C. de iure deliberan. & Gomez in reg. cancel. regul. de infirm. resignant. qua est 9. privilegio. 5. & Anton. Gom. Cifuent. & Tell. hic & Matien. in glos. penult. in fine, & ante eos Bald.

Bald. in d.l. in restituenda & Fano de pignoribus in 2. memb. 5. part. n. 28. ad fin. & Chassane. in consuetud. Burg. rub. 4. §. 9. num. 6. 7. & 8. & Roland. à Vall. cons. 14. num. 29. vol. 1. ubi num. 27. hoc intelligit de expensis factis in infirmitate illa, ex qua defunctus decessit, non vero si in aliis infirmitatibus, & Rebus. in primo tomo consuetud. Fran. tit. de sententiis provisional. in prefatio. n. 66. Sed an id, quod est impensum in tali infirmitate deducatur de quinto bonorum, an vero de corpore eorum tanquam ad alienum? & videtur quod de quinto, nam si æquiparatur aliis impensis funeris, ergo idem quod de eis dicendum est, sed in contrarium urget nimis, quia hoc expenditur vivo testatore, & sic est debitum in vita contractum, ergo tanquam tale debet ut debitum iudicari, debita autem ex corpore deducuntur, ergo & istud, & æquiparatio ad funeralia procedit quoad hoc, ut sit privilegiata in prælatione creditorum testatoris, sicut est alia funeris impensa, ut inquit Jas. ubi supra, d. num. 1. non vero quoad hoc, ut deducantur de quinto hæc in tali ultima infirmitate consumpta, & sic nunquam vidi ex quinto solvi, nec deduci impensas harum medicinarum, sed ex corporibus hæreditariis, & ita est veritas. Et post hæc multum sic vidi tenuisse Ayora, in tract. de part. 2. p. q. 12. num. 25. & num. 26. dicit quæ dicatur impensa funeris, & concludit idem quod nos in principio hujus glossæ diximus. Et quæ requirantur, ut hæc actio funeraria competat, & quæ expendi debeant in funus defuncti, & quod est impendendum absque appellacionis obstaculo debet solvi, ne corpora remaneant insepulta, & quod impediens exequias, & creditor corpus sepeliri prohibens priuatur debito, vide optime per Rebus. in d. tit. de sententiis provisional. in prefation. num. 39. usque ad 68. Sed an vestes lugubres dandæ uxori & familiæ defuncti in quinto computentur, vel ex corpore hæreditatis extrahantur, & in hoc, præsupposito quod hæ vestes lugubres uxori debentur, quoties intra annum hæres mariti alere tenentur uxorem, vel ubi de consuetudine dantur, & tunc attenda personatum qualitate, ut late per Joan. Garfi. in tract. de expens. & meliorat. c. 8. à num. 29. usque ad 40. allegat tamen hanc consuetudinem per viduam sufficit, neque tenetur eam probare, sed tantum tenetur probare, id quod de consuetudine similibus viduis datur pro luctu, secundum Angelum in §. fuerat. insti. de action. num. 41. & Imol. & Angel. in l. si in quadringenta §. 1. ff. ad l. Falcid. Pala. Rub. in rub. §. 11. n. Covarr. in 4. parte. 2. c. 3. §. 9. num. 10. fol. 84. in antiquis, & Matien. in l. 3. tit. 1. gloss. 2. num. 36. supra isto lib. & Rojas de success. ab intest. c. 23. num. 49. & voluit Quésada in questionibus suis numero 25. col. antepenult. quantumvis Joan. Garfi. ubi supra num. 39. velit dicere incumbere tali viduæ præbationem consuetudinis prædictæ solvendi viduæ vestes lugubres, sed fallitur, quia hæredi incumbit probare non adesse talem consuetudinem, quo sic præmissis reducendo ad nostram questionem tres principales opiniones in ea reperio, primam scilicet, quod vestes hæ lugubres dandæ viduæ & hæreditibus, & famulis sint solvendæ (relictis descendentes per testatorem, siue ipse eas jubeat in testamento dari, siue non) ex quinto bo-

norum ejus, & ex tertio si ascendentes, non vero descendentes relinquat, eo quod secundum gloss. singularem in l. si ex re. §. fin. ff. de stipulat. servorum dicentem quod hæc est impensa apra ad funus, & sic inquit Angel. ibidem sub §. quæritum, quod etiam tempore digestorum videbatur esse in usu necessario, quod tota familia iret induta veste lugubri, & iste sumptus veltium appellatur sumptus funeris, ut & tenet Alex. in addi. ad Barr. in ea, l. si re. verbo illud nota, & sic ex quinto extrahendas ex dicitur desumpsit Tellius hic num. 4. versic. restat inquit, & bene quod licet de jure Romanorum hoc incumbere hæredi, & suo sumptu induerentur, illud erat, quia aliqua lege non habebamus aliud determinatum, neque declaratum in particulari ex qua parte bonorum esse funeris impensa solvenda, sed cum ex lege nostra id determinatum habeamus, merito quod in supradictis ejus decisio etiam servanda sit, & hanc opinionem de nostris tenuit primus, quem viderim, Castillo hic in gloss. glosso. num. 11. & 12. & miratus sum, quod nullus eum allegat, & novissime post hæc vidi Angulo hic gloss. 1. n. 16. idem tenentem. Secunda vero opinio est Tellii hic n. 4. licet tandem relinquat cogitandum, scilicet, quod ex corpore hæreditatis sint dicitæ vestes lugubres deducendæ, & eam sequitur Matienço hic gloss. 1. num. 2. & Joan. Garfia. d. cap. 8. n. 22. & novissime post hæc Ayora in tract. de part. in d. 2. p. q. 12. n. 24. solum se fundantes, quod hæc non est funeris impensa ex doctrina Ulpiani in d. §. funeris causa: qui quidem §. non solum non est pro eis nec contra primam opinionem, sed potius pro ea, & contra eos, ibi, sine quo funus duci non potest, quando autem sine vestibus, vel insignis lugubribus corpus ducatur ad sepeliendum per hæres? certe nunquam etiam de jure digestorum, ut inquit Angel. ubi supra in prima opinione relatus, igitur hæ vestes impensa sunt funeris, idque clarius in l. funeris sumptus, probatur, ibi, & quidquid corporis causa, antequam sepeliatur, consumptum est, funeris impensam esse existimo, vestes autem hæ ante humatum corpus, & ad illud ad sepulchrum associandum sunt, igitur sunt sumptus funeris, & per consequens cessat fundamentum Tellii, & sequacis, & ex dicitur legibus confunditur. Tertia fuit opinio Grego. Lopez. in l. 12. in gl. mag. tit. 13. p. 1. & iterum in l. 2. in gloss. magna. tit. 11. p. 6. mediam eligentis viam, scilicet, quod vestes lugubres, quæ dantur heredibus, & famulis eorum, extrahantur de toto corpore, non vero de quinto, vestes vero, quæ dantur uxori, & famulis defuncti secundum consuetudinem patriæ de quinto extrahantur, ne legitime filiorum fiat præjudicium, neque ullam congruam differentiam rationem assignat, nisi eam ponere differentiam, quod ubi est consuetudo dandi uxori, & familiæ vestes hæ in quinto imputentur, & sic cum reprobat Tel. d. num. 4. & Matienço ubi supra, & Joan. Garfi. secundam tenentes opinionem, non tamen mihi displicet hæc tertia opinio Gre. Lopez. sed appaudeat, & assigno optimam rationem differentiam in hoc casu, scilicet, quod ideo vestes lugubres hæreditibus, & famulis eorum dantur ex corpore, non vero ex quinto deducantur, quia in eis non habemus consuetudinem omnino eas eis præstandas jubentem, & sic

sic non habent ad eas petendas fundatam intentionem, sicut habet uxor, interim quod de contraria consuetudine non probatur, ut dixi supra, & ideo nimirum, si cum voluntarie hæredes vestibus hæ lugubribus se vestiant, ipsi eas solvant ex corpore hæreditatis, in uxore autem & familia testatoris cum id habeamus de consuetudine non est in voluntate hæredum eas non præbere, & sic nimirum si aliud in uno quam in alio dicatur, præsertim cum uxor ipsa sola, & destituta remaneat de familia testatoris. ibidem. hæredes autem remanent cum bonis omnibus defuncti, & ad sumptus funeris, & sic dicta distinctio non est ita irritanda, ut Tellius dicit, sed potius esse amplectenda, nisi haberemus fundamenta primæ opinionis ita urgentia, ut funus vestes lugubres dicantur, & ne multum præjudicetur legitimis filiorum, & sic magis appaudeat prima opinio, quam post hæc vidi in facti contingencia tenuisse Ant. Gammam in decis. Lusit. 308. num. 2. ubi num. 5. inquit in facto ipso esse iudicatum, quod quia hæ vestes non iudicantur ut ad alienum de tertia parte bonorum defuncti, quare vocat bona defuncti, eo quod in sepeliendo corpore ejus, & implenda anima consumitur, extrahuntur, & sic tenet nostram primam opinionem, quam & Grego. Lopez. ubi supra circa vestes lugubres tradendas uxori, & familia testatoris, tenuit ita quod. quoad eas nulli dubitationi sit locus, quin ex quinto extrahantur, quoad eas vero, quæ dantur heredibus, & familiæ eorum, dubitationi sit locus, licet & in eis prima etiam opinio videtur amplectenda, ut & voluit Joan. Garfi. de expens. cap. 8. num. 2. ad finem. Ego tamen, si licet meam proferre sententiam, teneo cum Grego. Lopez. & cum relatis in prima opinione, quod vestes lugubres uxori dandæ ex quinto extrahantur, quia hæ de consuetudine præstante sunt, illæ vero, quæ hæres sibi, vel familiæ suæ, vel testatoris dederint, ex corpore, & sic ex suis partibus hæredes solvent, stylus tamen Curie, & loci consuetudo plurimum in hoc opitulabitur, quæ nota, quia singularia, neque sic congesta, aut declarata reperies, & novissime post hæc voluit Velazquez. in presenti. num. 8. dum consuetudinem inquit inspiciendam esse circa has vestes ex quibus infero unum novam, & singulare, ac verum dictum, scilicet, quod cum habeamus de jure, quod in casu, in quo vidua hæc vestes has lugubres deferens, si secundo nubat, eas heredibus reddere debet, quia cessante causa viduitatis debet cessare veltium donatio, secundum quod tenet Covarr. ubi supra n. 10. & Avenida. cap. 10. prator. num. 13. lib. 2. & Matienço in d. l. 3. gloss. 2. num. 36. & Quésada ubi supra col. penult. & Vital. de Camba. in tractat. clausul. §. sed an iuri alimentorum. num. 8. & Joan. Garfi. ubi supra num. 40. & Didac. Perez. in l. 7. verbo vestitur luto, titulo 1. lib. 1. Ordin. & Roland. à Vall. cons. 10. n. 8. lib. 1. ubi id declarat, esse verum, si sint vestes lugubres pretiosæ, quasi hæ, ut inquit Pala. Rub. in rubri. §. 11. num. 8. quando fit vidua, videantur tradite ut servant ad honorem mariti, & cessante causa traditionis, cesset traditio, secus vero si essent vestes viles, nam tunc non essent reddendæ, quasi donatæ ad usum quotidianum videantur, quasi tenet Lara in l. si quis à liberis §. ff. Azevedo in Recopilacionis Tom. III.

quis ex his num. 127. ff. de liber. agnoscent. in casu tamen, in quo essent reddendæ, non reddentur omnibus hæreditibus mariti, sed illi tantum qui melioratus fuit in quinto à quo quinto extractæ sunt, sed si nullus esset in eo melioratus, tunc omnibus hæreditibus participantibus de illo quinto reddentur, & est mea ac nova consideratio, retenta dicta opinione, quod de quinto bonorum sint extrahendæ. Notandum tamen est, quod si uxor ipsa relicta sit usufructuaria, ipsa sibi debet emere vestes has lugubres & secundum Guidon. Pap. decis. Delphi 541. quidam testator, relatum per Hippoly. Sylvam nupt. verb. divitiis non nubendum. num. 36. in medio, & nimirum, quia ipsa solum quintum habere debet in tali casu, si maritus descendentes reliquit, & tertium si ascendentes tantum reliquit, & sic concordat cum prima opinione, nam in his casibus loquitur nostra lex, ut infra videbimus, nam si descendentes, neque ascendentes reliquit defunctus, tunc ex corpore deducantur supradictæ vestes, sicut & alia funeralia. Sed est & alia questio, num impensa funeris præferatur creditoribus defuncti & in hac questione constituo duo membra, unum, scilicet quoad tacitas anteriores hypothecas, & quoad eas nihil dubitandum, nisi quod præferatur etiam si sit totalis tacita hypotheca, & in hoc omnes concordant. Secundum membrum est, quoad expressas anteriores hypothecas, & in hoc pendunt opiniones. Prima est quod expressis quibuslibet anterioribus non præferatur impensa funeris, ut tenet gloss. licet sub dubio in l. penult. ff. de religio. & sumpt. funerum, argumento ejus quod dicitur in dote. in l. in assiduis C. qui prior in pign. habeant, ubi habetur, quod tacita hypotheca dotis præferatur alteri tacitæ anteriori, non vero expressæ, & hanc opinionem testatur communem Ripa in l. quæritum num. 8. & in l. privilegia. num. 48. ff. de privileg. credit. & hanc sequutus est licet sub dubio concivis meus Guter. in sua solenni rep. l. nemo potest. num. 95. ff. de leg. 1. Contrarium tamen opinionem, imo quod etiam expressis quibuslibet hypothecis præferatur impensa funeris propter publicam utilitatem, quæ in sepeliendis defunctis consistit, ne corpora insepulta maneat, ut l. sunt persone, & l. nec corpora ff. de religio. & sumpt. funer. quia expedit reipublicæ non minus mortuos & sepeliri, quam vivos conservari, ut inquit Bald. in l. in colum. 2. c. de negot. gest. hæc ergo opinio contraria per aliquos adscribitur Bart. in l. 1. colu. 4. opposit. 4. ff. solut. matrim. & Bart. & alios ibidem tenere, asserit Duenas in regul. §. 97. num. 7. ubi allegat alios, eam tenentes, & hæc tenet Roland. à Vall. cons. 14. num. 23. volu. 1. & Ripa sibi contrarius in tractat. de peste cap. de remediis præservativis contra pestem. n. 33. & Bart. & alios tenere in d. l. testatur Rebus. in 1. tom. consuetud. Fran. tit. de sent. provision. in prefat. num. 65. & tenet Joan. Garfi. de expens. cap. 8. num. 23. & 24. & Matienço hic gloss. 3. num. 2. & novissime Angulo hic gloss. 3. num. 21. & hanc expresse testatur communem Ant. Gom. hic. & hanc tenet Greg. Lopez. in l. 30. gl. fin. tit. 13. part. 5. & iterum in l. 12. tit. 13. part. 1. cui male adscripsit concivis meus ubi sup. dum inquit, Greg. in d. l. 12. hæc asserere communem, cum non asserat, sed simpliciter eam sequatur, & hæc opinio tanquam vera, pia,

& communis, utilitatis publicae favens tenenda est ex text. cui responderi non potest, in l. fin. ff. de relig. & sumpt. funer. ibi. omne creditum cum qui totum dicit, nihil excludat, & ex text. in l. fin. §. in computatione C. de iure delib. & ex dictis l. part. 3. tit. 13. part. 5. & 12. tit. 13. part. 1. & sic nunquam vidimus, neque audivimus, mulieres viduas ante corporis sui mariti humationem petere dotes, neque creditores quantumvis expressas habeant hypothecas, debita petisse, imo & si peterent, non audirentur, prout non audiri, vidi & consului, quia esset impedire corpora defunctorum sepeliri, quod est contra dicta iura, & contra publicam utilitatem, imo si quis exequias prohibeat, excommunicando infirmum agonizantem aut alio modo privatur suo debito, & aliis punitur, ut in Authent. item qui C. de sepulch. violato, notat Rebus, ubi sup. num. 162. ubi num. 67. inquit quod si quis per vim rapit corpus defuncti, ne sepeliatur, punitur poena legis de vi publica, perditque quartam canonicam parochus capiens corpus defuncti ne alibi, ubi elegit, sepeliatur secundum Rebuffum d. n. 67. & à fortiori neque eo sepulto audiuntur tales creditores, ut praeferantur impensae funeris, cum jam sit factum, & consumptum, & sic fallitur Matienzo hic glo. 3. num. 3. dum vult aliud excogitare novum, sed futile, & sine fundamentum, quoad hoc ut impensa funeris omnibus praeferatur creditoribus de quo nunc loquimur, licet quoad hoc an deducatur ex quinto impensa funeris, vera est ejus doctrina, scilicet, quod si reliquit descendentes, ex quinto deducitur, & ex tertio, si ascendentes tantum reliquit, deficientibus iis omnibus tunc ex corpore hereditatis deducuntur impensae hae, debent tamen tales sumptus fieri pro qualitate personae, & dignitate ejus, qui funeratus est, & pro modo facultatum, l. at si quis §. equum ff. de religiof. & sumpt. funer. ne excessivi sint, quia forte expendens perdet excessum, neque ita modici, ut ridiculum sit, quia expendens de suo solvet, sed moderate secundum qualitatem personarum, & facultatum, & loci consuetudinem, ut inquit practici doctores, & Rebuffus optime ubi supra, num. 50. usque ad 55. supradicta referens. Et pro complemento hujus glof. remissive quaerendum est, an si praelatus, vel clericus reliquit bona patrimonialia & hereditibus suis, & bona ecclesiastica intuitu ecclesiae acquisita alicui alii successori applicanda, debeat sepeliri expensis successoris bonorum temporalium, vel successoris ecclesiasticorum, solet remitti ad Decium in consi. 157. ut se remittit glof. in l. 12. tit. 13. part. 1. In praelatis & episcopis ex bonis ecclesiasticis fieri, etiam si patrimonialia reliquerint, sumptus funeris, optime fundat Dominicus in consi. 1. per totum, & Cepol. consi. servili. §. 1. num. 9. de quo & per Capitiu de cif. Neapolit. 84. & per Abb in cap. ut praeterita de electio. ubi inquit, quod necessarias impensas funeris solvet successor in bonis ecclesiasticis. Et an vestes lugubres: tradit Capitiu ubi supra, & an impensas infirmitatis: tradit Ripa in l. obligatio, numero 46 ff. de pignor. & an ad debita contracta pro praelato pro necessaria sua sustentatione, vide Molin. de Hispanorum primog. lib. 1. cap. 10. num. 32. ubi inquit, quod ad ea tenebitur praelatus successor, & quoad alios bene-

ficiarios, quid erit vide Abbat. & alios relatores per Rebuffum in dicta praefatione ad tit. de sent. provisio. numero 57. ubi inquit, quod successores eorum tenebant ad impensas funeris, non vero successor in beneficio, nisi praedecessor nihil reliquerit, nam tunc tenebitur, & nimirum quia circa clericos, aliosque episcopos consanguinei sunt legitimi eorum haeredes ab intestato, ideo nimirum si ad eos haec expectent, quidquid velit Joan. Garf. d. cap. 8. num. 22. episcoporum vero haeres est regulariter camera apostolica, & ideo ipsa tenebitur ad dictos sumptus funerales ex dictis Doctoribus, ad quos te remitto, ut cum otium habueris, latius examines, quia non est materia nostra. Item nota, quod si maritus expendit pro uxore sua defuncta haec sunt impensas, 14 ex dote ejus repetet, etiam si totam integram dote reddere promiserit, quia non tenetur eam suis propriis expensis maritus sepelire, secundum Rebuffum ubi sup. num. 66. Item si hospitiator aliquis pro curando hospite suo, & sepeliendo aliquid expendat, potest retinere ejus bona in hospitio relicta, usque dum sibi solvantur ii sumptus secundum Paul. in l. in restituenda C. de petito. haeredit. & Jo. Garf. d. cap. 8. n. 26. Neque est necesse protestari per expendentem cum ex l. nostra de quinto haec deducatur, ut inquit optime Angul. hic glof. in num. 37. cum sequentibus. Sed quid si maritus est pauper & succedit uxori in quarta, an tenebitur ad haec expensas, vide per Angul. in d. glof. in n. 30. cum aliquibus sequentibus. Ibi, Del quinto de la hazienda del testador, & sic de bonis illius, qui decedit, & pro quo expensa funeris fit, & legata ab eo in testamento relicta gratiose solvantur, nam si uxor moritur, de bonis ejus solvenda haec sunt, & e contra de bonis mariti si ipse prius moritur, mortuo enim aliquo ex conjugibus dissolutum est matrimonium, & sic de bonis superstitis non sunt haec solvenda, ut advertit Challane. in consuetud. Burg. rub. 4. §. 9. vers. fin. numero 2. & 3. & Rebus, ubi supra dicto numero 66. nisi uxor esset indotata, & inops, nam tunc secundum eundem Challane ubi sup. fol. 174. vir tenebitur eam sepelire & e contra, ut tradit Duenas regul. 397. numero 8. Ex quibus infert ipsemet Challan. in dicto num. 3. quod de parte lucratorem uxori pertinentium non solvetur impensa haec, & ad implementum testamenti, eod quod postquam maritus devenit ad ultimam voluntatis stabilimentum, non potest amplius in media parte acquiritorum praedjudicare uxori suae. Ulterius pro condimento hujus legis, & totius tituli est notandum, quod lex nostra loquitur, & procedit quotiescunque decedens testator reliquit descendentes, nam si eos non reliquit, non est curandum de quinto, sed de toto corpore hereditatis deducuntur expensae haec funerales, & solvantur legata gratiosa, prout advertit hic Anton. Gom. & concivis noster Joan. Gutierrez in d. l. nemo potest, n. 92. ff. de leg. 1. & faciunt dicta per Tell. in l. 36. Taur. n. 14. sed si descendentes habet ex quinto haec deducuntur, ut inquit lex nostra & ex tertio haec deducuntur, si testator descendentes carens reliquit ascendentes, nam eis relicta de tertio hoc de quo potuit disponere secundum l. 6. Tauri, descriptam in l. 1. tit. 8. infr. eod. lib. deducenda sunt expensae funeris, & legata gratiosa, ut opti-

me advertit concivis noster ubi sup. numero 93. quod licet ante ipsum asserat à nemine vidisse scriptum, scripsit tamen ante ipsum, & asseruit Castillo in l. 6. Taur. in glo. el suero in fin. & glof. magna in medio in l. 2. tit. 11. p. 6. & novissime Angulo hic glof. 3. numero 2. & Parladorus lib. 2. rerum, quot. cap. 16. Sed an si quintum dum testator descendentes, vel tertium dum tantum ascendentes relinquit, non sufficiat pro adimplendis funeralibus, & solvendis legatis gratiosis, an prius tunc solvenda sint legata pia quam non pia? & an si tunc defalcanda omnia sunt, defalcabuntur illa, quae in specie consistunt, & tunc impensa funeris etiam defalcabitur, tradit dictus noster concivis Gutierrez ubi sup. num. 94. & 97. & in hoc concurs est opinio quod omnia legata sive pia sive non pia defalcanda sunt, quia defalcatio haec fit propter defectum patrimonii, quo casu omnia defalcabuntur, ex text. in l. si certarum. §. fin. ff. de testamento militis, & text. in l. si post missionem. ff. ad l. Falcid. Joan. And. in addit. ad Specul. tit. de testamentis: §. 1. vers. quid si legatum, quem & alios allegat glof. l. 1. tit. 11. par. 6. & Jaf. in l. si quis testamento. §. 1. per tex. ibi ff. de leg. 1. & Tiraquel. de privilegiis pia causa privile. 26. limitatione. 4. & privilegio. 72. & Parladorus, d. cap. 18. ubi assignat modum defalcandi, & hoc procedit etiam si legata sint libertatis quoties agitur de praedjudicio legitime filiorum debite de jure naturae, nam tunc & legatum libertatis defalcatur, propter defectum patrimonii, cessante vero legitime hujus praedjudicio non defalcabuntur libertatis legata, etiam ob defectum patrimonii, quia tanquam res alienum deducuntur, ita glof. d. l. 1. tit. 11. p. 6. Secundò ampliatur dicta communis opinio, ut defalcetur legata ob defectum patrimonii, sive consistant in quantitate, sive in specie secundum Ang. in l. querebatur per tex. ibi. ff.

ad l. Falcid. quem sequitur glof. in d. l. 1. & Tiraquel. d. privilegio. 72. & Ant. Gom. rom. 1. cap. 22. numero 34. & hoc credo verum licet idem Angelus aliud teneat, ut apparet ex glo. d. l. 1. in hac tamen defalcatione (& hoc est singulare) non erit defalcanda impensa funeris, quia licet in quinto computetur, non tamen defalcatur quia jam est consumpta, ut optime advertit Angulo hic glof. 2. & ante ipsum consului pluries, & hic scriptum habebam, habes tamen notare aliud non minus singulare, scilicet quod licet prius de bonis defuncti est extrahendum quintum quam tertium, in casu in quo alicum vel aliquos ex descendentes in illis melioravit, hoc propter favorem animae, ex l. 2. 14. styli, in margine nostri text. allegata & communiter usitata, tamen quoties defalcatio talis propter defectum patrimonii est facienda de omnibus legatis, tunc legata ipsis descendentes particulariter facta, deducuntur prius de tertio quam bonorum, & residuum imputabitur in quinto, & defalcabitur cum aliis legatis, & hoc ut in quinto sit minus quod defalcetur, prout dixi in isto titulo latius, & notandum est, quia multoties vidui contrarium consuluisse ad haec non advertentes, aliud autem quod dubitatur per Matienzo hic in glo. 2. dum asserit nostrum tex. procedere quoties per viam ultimae voluntatis irrevocabilis inter vivos de quinto hoc facte: nam tunc impensa funeris non deducitur ex quinto, ut inquit asseruisse Tello per eum relatus, & per Angulo hic glo. 3. num. 6. cum sequentibus aliquibus, hoc tamen verum non est quoad funeris impensam, nam quoad hanc, revocabilis adhuc & manet dicta donatio quinti, ut optime probando Tellum inquit Matienzo d. glo. 2. & nos latius in hoc titulo diximus, quibus titulus hic satis remanet commentatus.

TITULUS